

Бубеніна Л.А.

студент 1 курсу магістратури
2 групи Слідчо-криміналістичного
Інституту Національного юридичного
Університету імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ВИНАГОРОДИ ВИКРИВАЧУ КОРУПЦІЇ ТА ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Анотація. У тезах розглянуто особливості виплати винагороди викривачеві корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень. Зарубіжний досвід цього явища.

Ключові слова: викривач, винагорода викривачу.

Ключевые слова: обличитель, награда обличителя.

Аннотация. В тезисах рассмотрено особенности выплаты награды обличителю коррупционных и связанных с коррупцией правонарушений. Зарубежный опыт этого явления.

Keywords: the whistleblower, the reward to the whistleblower

Annotaiions. In theses deals with the peculiarities of payment of compensation to the perpetrator of corruption or corruption-related offenses. Foreign experience of this phenomenon.

В Україні питання щодо захисту викривачів корупції є актуальним і дотепер, так як немає окремого нормативно-правового акту, який регулював би їх правовий статус, крім як ст. 53 ЗУ «Про запобігання корупції». Хоча «Антикорупційна стратегія на 2014-2017 роки» передбачила як один із заходів у створенні добросчесної публічної служби - ухвалення закону про викривачів, але такий захід не було реалізовано.

Проте 29 серпня 2019 року Президент України подав на розгляд Верховної Ради проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання

корупції» щодо викривачів корупції», який був прийнятий 252 депутатами на засіданні Верховної Ради України і вже підписаний Президентом України. Проект передбачає більш чітку регламентацію питань, пов'язаних із поняттям викривачів корупції, їх захист від юридичної відповідальності, умов конфіденційності тощо. Але головною новелою цього законопроекту стала стаття 53-7, яка має назву «винагорода викривачу».

Зі змісту цієї статті право на винагороду матиме викривач, який повідомить про корупційний злочин, грошовий розмір предмета чи завдані збитки державі у п'ять тисяч разів перевищують розмір прожитого мінімуму для працездатних осіб. Винагорода буде визначатися у розмірі 10 відсотків від розміру завданої шкоди державі чи від грошового розміру. При цьому винагорода не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат [1].

Звідси і виникає свого роду проблема, що на цей момент в законопроекті говориться про грошовий розмір предмета чи шкоду заподіяну державі у розмірі 10 млн. гривень, яку складно буде виявити чи обчислити. Тому багато експертів і юристів рекомендують знизити суму шкоди, з якої з'явиться право на матеріальну винагороду.

Ще однією умовою, за якої суд може встановити розмір відповідної винагороди, є наявність відповідних критеріїв, таких як персональність і важливість інформації. Тобто така інформація повинна бути відома особисто особі, а не бути інформацією загальної обізнаності, про яку вже писали в звітах, матеріалах перевірок або оголошувались засобами масової інформації. Якщо ж такі умови не були дотримані суд вправі відмовити у визначенні розміру винагороди [1].

Виплата винагороди буде здійснюватися із Державного бюджету України. У пояснювальній записці до цього законопроекту закріплено, що джерелами надходження до Державного бюджету України будуть кошти, що надходять від сплати санкцій (штрафів), що буде застосовуватись за рішенням судів, прийнятими за результатами розгляду цієї справи. А додатковим джерелом буде зменшення витрат на утримання правоохоронних органів. Так як очікується, що діяльність викривачів знизить рівень вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень і таким чином зменшиться навантаження на правоохоронні органи.

Щодо того коли буде здійснюватися виплата, то особа, яка повідомила про корупційне чи пов'язане з корупцією правопорушення, зможе її отримати тільки після того, як суд оголосить вирок і саме у вирокі буде зазначатися сума, на яку заслуговує викривач у якості винагороди. Але, враховуючи те, що такі справи дуже довготривалі, викривачеві слід буде набратися терпіння [1].

У деяких зарубіжних країнах вже практикується таке явище, наприклад, у США діє закон про наклеп, який гарантує інформаторам від 15 % до 25 % компенсації від вилучених коштів і штрафів. З 2007 по 2012 рр. кількість викриттів, зареєстрованих співробітниками поліції, збільшилася з 482 до 1148, а кількість позитивно вирішених справ викривачів зросла з 50 до 223. В Італії працівник Міністерства економічного розвитку, повідомив про неправдивість заповнення звітів, через це він зазнав переслідувань. Він звернувся до фінансової

поліції і ця справа далі розглядалася в суді, через рік працівник одержав винагороду. В Південній Кореї є закон призначений для захисту і матеріальної винагороди державних і корпоративних викривачі. За період 2002-2013 рр. Комісія з громадянських прав і боротьби з корупцією отримала 28 246 повідомлень про порушення. В результаті були розкриті 220 випадків, \$ 60,3 млн повернулися в бюджет, а \$ 6,2 млн були виплачені викривачам в якості нагороди.

Цей законопроект набере чинності з 1 січня 2020 року. Тому ще зарано говорити про його ефективність.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції» від 29.08.2019 року реєстр. №1010 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI00013A.html

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. О.В. Новіков

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2019

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

Протидія організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
П83 укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головіна*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80